

KÖNYVSZEMLE

Medgyes Péter

Aranykor. Nyelvoktatásunk két évtizede, 1989–2009

Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest, 2011. 160 p.

Auftakt

Azt hihetnénk, hogy egy (viszonylag) kis nyelv országában a nyelvtanulásnak és nyelvtanításnak mindig aranykora van. Hogyan lehet ebből röpke két évtizedet kiragadni? Ugyanakkor a modern magyar nyelvoktatásnak már ez a rövid idő is ötöde-hatoda! Az idegen nyelvek tudása (vagy nem tudása) örök Babel, tömeges iskolai manipulációja viszont újkori képződmény. Mielőtt Svájcot emlegetnénk, vagy valamely más hajót, amely a többnyelvűség eredményeként már régóta nemzetközi vizeken navigál, ne feledjük a politikát, a genetikát, a médiát, vagy egyszerűen csak az életmódot, amelyek együtt nagyobb kárt tudnak okozni a nyelvtanulásnak, mint az iskola-rendszerű nyelvtanítás egésze... Medgyes Péter eddigi tényleges tanári, szerzői, nyelvpedagógiai és oktatáspolitikai munkásságával ez utóbbi, távolról sem alaptalan gondolatsornak az ellenkezőjét bizonyította, nevezetesen azt, hogy érdemes minden fronton fölvenni a harcot: ennek dokumentálása ez a riportkönyv. A nagy kérdés az, hogy jelen béklyók, bilincsek tudatában érdekelhet-e még valakit is, hogy mikor lett jobb, vagy rosszabb? Medgyes Péter mégis volt bátor ablakot nyitni egy korszakra (mint Nagy Péter a tengerre), és ebből a távlatból úgy rémlenek fel a közelmúlt jelentős nyelvpedagógiai figurái – tükör által homályosan –, mint Visconti A párdúc című filmjének templomi jelenetében a hercegi család tagjai a tömjénfüstben... Mielőtt bárki félreértené a nyitóképet, ez még csak a felütés (auftakt) volt, s mint ilyen, a figyelem felkeltését és a jóindulat elnyerését szolgálta (*captatio benevolentiae*). Még csak most zendítünk rá a dalra...

Bevezető motívumok a főtéma előtt

Amit személy szerint feltétel nélkül kedvelek magasztalt szerzőnkben, hogy remek érzékkel nyúl olyan témákhoz, amelyeket mások messze elkerülnek, elhallgatnak: a skizofrén nyelvtanártól az anyanyelvű és nem anyanyelvű nyelvtanárok kontrasztjáig. Egybefüggő magyar nyelvtanítás-történetet sem nagyon írtak még (kivéve egyes korszakokét, vagy egy-egy aspektus végigvezetését), most végre itt van a közelmúlt egy lehetséges metszete olyan szemérmetlen könnyedséggel elbeszélve, hogy a kockázatos oktatáspolitikai „salto-mortalé”-k olyan egyszerűnek látszanak, mint a meleg kályha fölé függesztett papírkigyók kényszerpörgése. Az olvasóban azonban végig ott motoszkálhat a kétely: ilyen szép, mosolygós, kellemes és könnyed lett volna minden? Sehol egy bukott kísérlet, egy-egy kifakult nyelvtudás, egy-egy elpazarolt tehetség? A szerző Pangloss mester reinkarnációjaként mai jámboroknak (oh, Candide örökösői) bebizonyítja (s mi, a szereplők is bizonygatjuk), hogy ez a világ (1989–2009) a lehetséges világok legjobbika? Remélhetőleg máris felbőszítettük a szerzőt és ezzel egyszersem sikerült az olvasó figyelmét is felkeltenünk... No, de lássuk a medvét (akarom mondani magát a művet)!

Főtéma (dal, szöveggel)

Az Előszó és az Utóhang tizenkét takaros fejezetet fog közre, amelyek a szóban forgó húsz év legfontosabb nyelvpedagógiai, oktatáspolitikai, köz- és felsőoktatási témáira fókuszálnak, mindvégig szem előtt tartva a nyelvpedagógiai innovációk, a nyelvi iskolázás tartalmi-tantervi, értékelési, valamint tanárképzési újításainak jelentőségét. Takarosnak neveztem ezeket a fejezeteket határozottságuk és gördülékenységük miatt, de hívhatnánk őket takarékosnak is, hiszen 12–13 oldalukkal még az egy-egy ívet sem érik el. A takaros-

sághoz hozzájárul az a rendezettség és fegyelem, amellyel a szerző igazi tanári pedantériával az egyes fejezeteket kormányozza: először jön egy riport, a szerzőt sarokba szorítani kívánó Borbanek Teréz újságíró-nővel maximum 4–5 oldalon. Ezt követi a szerző egy-két interjúja olyan fontos, országos jelentőségű szereplőkkel, akik az adott téma kapcsán ismertté váltak. A riportok kedvességét fokozza, hogy mindjárt a név után egy-egy jól megválasztott jelzővel vagy kulcsmondattal a szerző közelebb édesgeti az olvasót az adott személyiséghez, akinek tanári pályaképebe illesztve jeleníti meg az országosan is fontos jelenség és az adott személyiség kontextusát. A műfaját tekintve tehát könnyed riportkönyvet az teszi mégis filológiaiilag is komolyan veendő szakmai munkává, hogy a fejezetek után részletes szakirodalmi ajánlásokat találunk, a riportokba ágyazva pedig mindvégig pár soros szemelvényeket olvashatunk az odaillő dokumentumokból és szakmai publikációkból – nyomdatechnikailag jól elkülönített, keretes formában. Ezek az idézetek rendre komoly hangvételűek, így a riportokban fellelhető évődés, nosztalgia vagy éppen humor jelentéskörreivel a „komor” részletek hatásosan oszcillálnak. Azt is mondhatni, hogy a szerző szándéka szerinti végső jelentés nem is mindig a mímelte interakcióból, hanem a vidor beszélt nyelvi és az ehhez képest horgonyként szolgáló írott nyelvi szövegrészek kontrasztjából fakad. Mivel a fejezetek száma páros, és éppen tizenkettő, stílusosan próbálkozhatunk az aranymetszés arányainak (3:6:12) tematikus igazolásával: erről azonban nincs szó, a 12 fejezet ugyan szimmetrikus, de mégiscsak egy felismerhető időrendet követ.

Előzmények (Szépe György, Horlai György)

Voltaképpen ez a legveszélyesebb fejezet a könyv címe szempontjából – ha egyetértünk Bodóczky Caroline-nal, aki már a hetvenes éveket is az aranykorhoz sorolta. Tény és való, hogy a hatvanas évek végére jelentősen meg-

ugrott a jól képzett idegennyelv-szakos tanárok száma, különösen a vidéki egyetemek és főiskolák jóvoltából. Ekkorra már fellendült a turizmus, és a gazdasági élet változásai „a kommunista blokk” lezártsága és bezártsága ellen kezdtek hatni. A hetvenes években alakult ki az autentikus tananyagok, újságok, (orsós majd kazettás) hangszalagok csempészése és feketepiaci – ahogy az a riportokból is kiderül. A fejezet jól ábrázolja a legfontosabb problémákat: a nyelvtanítás súlyának elviselhetetlen könnyűségét (ma is eléggé így van), valamint a kötelező orosz nyelv iskolai tárgyá szomorodását (vö. kötelező latin, kötelező német, kötelező ...). Az angol és más nyugati nyelvek tanulásának elkerülhetetlen szükségszerűségét az egész társadalom jól érzékelte. Ennek egyik következménye a magánnyelviskolák feltűnése.

Magánnyelviskolák (Matheidesz Mária, Udvardi Katalin, Rozgonyi Zoltán)

A magánnyelviskolák megjelenésének nyilvánvaló külső kényszere mellett volt azonban belső motiváció is: a tanárok többsége jelentősen igényesebb munkára volt képes, mint amit szakmailag a korabeli minimalizált tantervek előírtak. Az iskolák jelentős részénél a nyugati nyelvek tanítására vagy nem volt lehetőség, vagy nem engedélyezték, illetve a délutáni klubszerű foglalkozások helyett több tanár „profi” megoldásra vágyott. Ezt a tantárgy-pedagógiai többletet: például a szakszerű csoporttervezést, az integrált audio-vizuális tananyagokat, megfelelő laborokat, szaktanácsadókat gyakran csak nemzetközi cégek voltak képesek biztosítani. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy a nyelviskolák versengése a szabad versenyen kapitalizmus piaci szemléletének korai feltűnése a fakuló szocialista rendszer szendergése közepette. A szerző kiválóan ismeri ezt a korszakot, a nyelviskolák világát belülről is, így a nyolcvanas években indult (véget soha nem érő) folyamatról igen pontos képet kapunk.

Kéttannyelvű oktatás (Vámos Ágnes, Bognár Anikó, Turnerné Gadó Ágnes)

Szemfüles újtók révén a közoktatást is elérte a nyelvtanítás fontosságának felismerése, és a nyolcvanas évek végén beindultak a két tanítási nyelvű iskolák. Számuk még ma is csekély a valós igényekhez képest. A XX. század elején fájdalmas egynyelvűségbe kényszerített ország (Trianon) egyik lehetséges kapaszkodója lehetne a kétnyelvű iskolarendszer bővítése. A magyarok mind erőszak, mind megalakulás révén eljutottak már a többnyelvű ország állapotába (például Verecke, Mohács vagy Világos után); mi lenne, ha egyszer a legkönnyebb, békés utat választanák: a tanulását... A szerző gondosan válogatott idézetekkel, pontos bibliográfiával és remekbe sikerült, karakteres személyiségrajzokkal erősíti meg könyve egyik legarányosabb fejezetét.

A nyelvkönyvpiac (Budai László, Károly Gabriella)

Örökbecsű, szeretett kollégánknak, Seprődi Lászlónak – aki már nem szerepelhetett ennek a könyvnek a lapjain – kedvelt mondásai közé tartozott, hogy Magyarországon az egyén nyelvtudása fordított arányban áll a könyvespolcain felhalmozott nyelvkönyvek mennyiségével. Való igaz, még ma is nyelvkönyv-fogyasztói nagyhatalom vagyunk. Szerzőnk – mint ismert tankönyvszerző – könnyedén és értőn kalauzál bennünket ebben a világban, amely a nyelvtanulást legkönnyebben képes anyagi kérdéssé degradálni... Az átalakulás hatalmas volt: a magyar szerzők tankönyvpiaca már a nyolcvanas években kiteljesedett, majd a nyugati cégek betörésével hirtelen beszűkült. Öröm látni, hogy manapság már több tehetséges nyelvtanár felismerte, hogy ő maga képes a magyaroknak jobb nyelvkönyvet írni, mint az egész világot célba vevő tankönyv-konszernek szerzői.

Az orosz tanárok átképzése (Belley Kinga, Oszipova Irina)

Szinte előzmények nélkül futunk bele – ahogy az ország is – a korszak valóban jelentős vál-

tozásokat hozó történéseibe: negyvenéves korában kimúlt a kötelező orosz nyelvtanítás, és olyan jó magyar módon, hogy nehogy megtaláljuk, ismeretlen sírba temettük... A jól képzett orosz tanárok túlnyomó része más idegen nyelv tanárává vált, ami a modern kori filológiának és nyelvpedagógiának az egész világon egyedülálló, gyakorlatban is helytálló teljesítménye: máig ki nem kutatott folyamat. Mások könyvtárosnak, vagy csokonaian szólva, „betyárnak” álltak: elhagyták a szakmát. Nem lett magyar híd nyugat és kelet között, kihagytuk azt a lehetőséget, hogy évszázadok óta először mi szedjük a vámot mint világrendszerek peremén kalandozó keleti nép... Egyébként nem lehetünk igazán elégedettek ezzel a fejezettel: nem derült ki, hogy milyen sok helyszínen – és mennyire változó színvonalon – folyt ez a metamorfózis. A nyelvtanári szakmát átformáló, nagy horderejű változásoknak ez lehetett volna az egyik kulcsfejezete (a hároméves képzésről, a mértékelésről és talán a Világ – Nyelv programról és az előkészítő évről szólók mellett).

A hároméves tanárképzés (Bárdos Jenő, Mezei Melinda, Manherz Károly)

Közel százéves, de az 1990 előtti negyven évben különösen jól stabilizálódott (és megkövesedett) tanárképzési rendszert robbantott a hároméves, egyszakos képzés. Nem vett célba egy szűk iskolaszettet, rövidebb, kimeneti szabályozású szak volt, mégis volumenében – az egyszakosság miatt – felért egy hagyományos öt éves tanárszak (felének, mert kétszakosok voltak) a másfélszeresével. Új, gyakorlati szempontokat következetesen érvényesítő, hatékony és jól átgondolt gyakorló tanári rendszerű, párhuzamos tanárképzés volt ez (vagyis a szakmai-filológiai és a pedagógiai-nyelvpedagógiai tárgyakat a hallgatók egyszerre tanulták). Kétségtelen, hogy külső kényszerek (tanárihiány és elkölthető pénz) hatására jött létre, de a szakmai többletre kiéhezett tanárképzők mind az egyetemeken, mind a főiskolákon népszerű és hatékony for-

mációkat hoztak létre. A vezérhajóként működő ELTE CETT megálmodója éppen Medgyes Péter volt. Mindaz a pedagógiai, de főként nyelvpedagógiai innováció, amely ezeknek az intézményeknek megkülönböztető jegyévé vált, elveszett, amikor a hároméves képzés – főként a renyhe ötéves egyszakosság miatt is – „habár fölül a gályá” állapotba került. A bolognai modell pedig (amelyet a nyelvszakok már korábban és sokkal jobban megvalósítottak) visszahozta a követő tanárképzés XIX. századi rítusait. Nem túlzás azt állítani, hogy a hároméves képzés több mint egy évtizedes nagy kalandja – nemcsak a szerző, hanem egyben a modern magyar nyelvtanárképzés számára – elveszett illúziókat jelent.

A Nemzeti alaptanterv (Jilly Viktor, Nikolov Marianne)

Nekem is akadt olyan kollégám, aki úgy vélte, hogy a tantervekre azért van szükség, hogy legyen mitől eltérni. Ennél sokkal cifrábbakat is olvashatunk ebben a fejezetben, ami a tantervekkel foglalkozó neveléstudósokat der-vistáncba hajszolhatná síron innen, sőt síron túl... Kétségtelen, hogy a neveléstudományban kulcskérdésnek (és örökzöld vitának) felfogható átadás, átörökítés tartalma az idegen nyelvek esetében – a nyelvészeti koloncon túlmenően – főként kulturális kérdés, és ebben fölöttébb divatszzerű. Éppen ezért volt jó a NAT, a kerettantervek és a helyi tantervek triáusza, mert a távolban lebegő, teleologikus, nehezen felfogható tanterv szövegét közelebb hozta a gyakorló tanárhoz, így a java megérezhette saját felelősségének súlyát is. (Amúgy egyetérték azzal a diagnózissal, amelyet Nikolov Marianne leginkább a 92. oldalon fejt ki.) Tartalmilag azonban, valahogy, ez a könyv legeklectikusabb fejezete.

Mértékelés (Fazekas Márta, Király Zsolt)

Az elmúlt több mint tíz évben a magyarországi idegen nyelvi mérés és értékelés elmélete és gyakorlata olyan nagy mérvű változáson

esett át, mint amilyen a kommunikatív nyelvtanítás betörése volt a nyolcvanas években. Ezt a változást az hozta magával, hogy a Magyarországon lehető nyelvvizsgák száma – és főként területi szétszórtsága – az elviselhetetlenségig fokozódott. Így szükség volt arra, hogy valamennyi nyelvvizsgát és a nyelvvizsga-központok tevékenységét egy központi, mégpedig az európai keretrendszerhez igazítsák (KER). Ez a munka olyan sokféle szakmai tevékenységgel járt, hogy az valamely szinten majdnem minden nyelvtanárt megérintett, hiszen egyszerű vizsgázatóként is különféle sztenderdeknek kellett megfelelnie. A 100. oldal körül Fazekas Márta igen világos képet fest a jelenlegi helyzetéről. Tény és való, hogy a nyelvvizsgák világa – nemcsak mint kétmilliárd forintos piac, hanem mint az emberi teljesítmény gyakran öncélú és kevésbé hasznosítható formája – a magyar kulturális élet rendkívül sajátos konfigurációja. Ha valahol, akkor itt érdemes lett volna még több szereplőt megszólaltatni, dehát a szerző mértékletes...

A kevésbé tanult nyelvek (Morvai Edit, Poros András)

Minden korábbi és későbbi vidámság dacára ez a fejezet a könyv legszomorúbb fejezete. Nem is nagyon lehetünk vidámak, hogyha arányszámokat használva 80 ezer angol nyelvvizsgára 40 ezer német ha jut, ugyanakkor az olyan jelentős nyelvekre, mint a francia, a spanyol vagy az orosz, még két-kétezer sem (az eszperantó és a lovári ez utóbbi szám fölött „tündököl”)! A magyarok valahogy nem értik, hogy a nyelv olyan, mint a violinkulcs: (az adott nyelvűnél) minden kaput nyit. A nyelvtelhetségeket nem karolja fel sem Bozsik Akadémia, sem valamely elitképző alapítvány, pedig a nyelvtudás személyiséget formáló, termelő erő: átvisz a falakon és hasznot hajt. Arról sincs seholy se mérés, hogy egy nagyjából százezer fős generációban miből van több: nyelvtelhetségből vagy leendő futballistából? Az utóbbi mögött – inaszakadtából – a „big business” csörömpöl, a nyelv-tudás csak csen-

des forradalom: a minőség forradalma... Egyébiránt a fejezet rendkívül pontosan és szakszerűen tárja fel a lehetségest és a lehetlent.

A Világ – Nyelv Program (Csesztregi Eszter és Kovács Eszter, Somogyiné Keszthelyi Judit)

Számomra a Világ – Nyelv program Medgyes Péter tanár úr oktatáspolitikusi pályafutásának leghatékonyabb terméke. Öröm volt részt venni a program tervezésében, és még nagyobb öröm volt látni, hogy milyen sikeresek lettek az egyes alprogramok. A tanárok, az iskolák megtanultak pályázatot írni, és a sikeres programok eredményeit, eredményeit azután is fenntartani, hogy az „első mozgatónak” tekinthető pénzüsszegek már elfogytak. Mind a fejezetből, mind a javasolt szakirodalomból egy innovációban gazdag és vonzó, a szakmetodikára is jelentős hatást gyakorolt nyelvpedagógiai rendszer bontakozik ki.

A nyelvi előkészítő év (Öveges Enikő, Kozma Edit)

Ha egy riportkönyvnek létezik drámai szerkezete is, akkor a Világ – Nyelv program fejezete volt a tetőpont és a nyelvi előkészítő év (NYEK) – jogosan – az apoteózis. Bár rejtetten a NYEK a már korábban tárgyalt kéttannyelvű iskolák világához is tartozik, tágabb értelemben tagadhatatlanul burkolt elitképzés. A NYEK akkor válhatna amerikai stílusú „no child left behind” demokratikus programmá, ha minden iskolában bevezetnék. (Az már pedagógiai értelmezés kérdése, hogy a magyar változatot a „senki sem maradhat le” vagy az „egy gyermeket sem hagyunk cserben” jelmonddal illessük.) Itt van hát a nyelvi kiugrás nagy lehetősége, s hogy elég lenne az óraszám kétharmada, mellette még más tantárgyakkal: nos, ez éppen a sokat gyalázott tantervi tervezés kérdése. Egyesülhetne itt több koncepció a két tanítási nyelvű iskolák számának kívánatosan drasztikus emelésével, hisz elhangzott a józan javaslat: valódi haszna a hirtelen jött nyelvtudásnak csak szaktu-

dásba kötve őrizhető meg. Az iskolában az akadály persze nem az, hogy a jelenlegi tanárság még nem járhatott NYEK-re, hanem az, hogy a formális továbbképzések helyett miért nincs szakirányú, de idegen nyelvű továbbképzésük? A tanárság a legnagyobb olyan értelmiségi réteg, amely satnya nyelvtudással még a XXI. században is tarthatja magát. Summa summarum: a nyelvi előkészítő év bevezetése óriási jelentőségű nyelvpolitikai döntés volt, és bizonyos, hogy a Világ – Nyelv programmal egyetemben – különösen a kéttannyelvű iskolákba ágyazottan – jelet tett az időben. A mi időnkben.

Exporttanárok (Bodóczy Caroline, Enyedi Ágnes, Kiss Tamás)

Olyan ez a fejezet, mint amikor egy hangversenyen a közönség nem tudja abbahagyni a tapsot, és a már sokadszor feltűnő lelkes, de kiutat kereső művész valami olyat játszik ráadásként, amit senki sem várt, hogy a közönség (végre) nyugodtan távozhasson: megtettük a kötelességünket, világszínvonalon vagyunk. A rendszerváltás után az úgynevezett Dunaláz idején (*Danube-fever*, Greg Orr találmánya) valóságosan tódultak Magyarországra (tanárok is) az angolszász országokból. Volt egy időszak, amikor a Veszprémi Egyetem Angol Tanszékén 14 anyanyelvű kolléga dolgozott! Számos olyan tanáregyenlőséget lehetne említeni az importtanárok közül, akik jelentős hatást gyakoroltak az angoltanítás tantárgy-pedagógiájára vagy annak mendszelésére. A szerzőnek újfent sikerült karakteres egyéniségeket csokorként (vagyis csokrétaként) átnyújtani. Számomra ez volt a könyv legélvezetesebb fejezete.

Melléktémák (dalok, szöveg nélkül)

Kétféle kritika létezik: vagy azt bíráljuk, ami a műben szerepel, vagy azt, hogy mi az, ami nincs benne a műben. Eddig az előbbit tettük, a fenti fejezetcím az utóbbira utal. Akik jelen voltak a könyv bemutatóján, végighallgathatták Jilly Viktor mindvégig szórakoztató – hol pártoló, hol epés, de egyformán szellemes –

megjegyzéseit, amelyekkel a szerzőt a könyv hiányosságaira utalva gyötörte. Ha itt most belefognánk, hogy a festő szándéka dacára mi az, ami még sincs rajta a képen, ez a recenzió a végtelenbe nyúlna. Ezért, a műközpontú kritika hívéként, voltaképpen csak egyetlen témára szorítokozom. Valahogy kimaradt a könyvből az egyetem világa: a szaklektorátusok és a doktori iskolák. Az persze lehetséges, hogy a szaklektorátusok világa távol áll a szerzőtől, de az ott felhalmozódott sikerek és kudarcok nagyon is összefüggenek a tárgyalt időszakokkal. Másfelől a doktori programok és iskolák, amelyek közül az egyiknek alapító tagja éppen Medgyes Péter, ugyanebben az időszokban (megközelítőleg 1995-től) erősödtek meg, s juttattak – nemcsak a felsőoktatásba, hanem a közoktatásba is – olyan kiváló felkészültségű minősítetteket (vagy „csak” doktori iskolát végzetteket), akik világszínvonalon képviselik a nyelvpedagógiát. Az exporttanárok közé bekerülhetett volna Dörnyei Zoltán, aki világszerte a legismertebb magyar tudós a nyelvpedagógiában. Szerencsére a doktori képzés még ma is a szerző szíve csücske: így tér vissza a könyv szerzőjének égi mása – a valóságba...

Da Capo al Fine

Hogy miért kell elolvasni Medgyes Péter *Aranykor* című munkáját? Ha most felsorolom a bestsellerek ismert jelzőit: mert letehetetlen, mert briliáns, mert lebilincselő stb., akkor senki sem hisz nekem. Hiába ismételném talán azt is, hogy a szerző e nyelvtanítási korszak egyik főszereplőjeként nagy rálátással, feszes szerkesztéssel és különlegesen bizsergető nyelvi leleménnyel elevenít fel egy korszakot: a nyelvtanárság aranykorát.

Vagy az is lehet, hogy manapság már a nyelvtanárok sem olvasnak? Ezt a könyvet mégiscsak el kellene olvasni annak a jóval több mint húszezer nyelvtanárnak, aki végigdolgozta ezt a korszakot. Hogy miért is? Mert nagyon kellemetlen lenne, ha egy ilyen tiszteletlen, kotnyeles, rámenős, tudálékos (de mégis oly könnyen félrevezethető) újságíró, mint

ez a Borbanek, többet tudna arról a két évtizedről, mint mi, akiknek életünk része, megdolgoztunk érte (de többé vissza sose tér, dana, dana, don, ki az ablakon, dana, dana, don ...).

Rendhagyó könyv, rendhagyó recenzió. Jó olvasást!

Bárdos Jenő

Károly Krisztina

Szöveg, koherencia, kohézió. Szövegtipológiai és retorikai tanulmányok

Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2011. 191 p.

A Tinta Könyvkiadó a nyelvészeti sorozatának legújabb, immár 116. kötetét az idehaza kissé mostohán kezelt szövegelemzés és diskurzus-kompetencia témakörének szenteli. Az előszóban a szerző bevallja, hogy e kötetben javasolt a korábban már megjelent tanulmányait fűzi egybe. Az összesen kilenc tanulmány közül négyet eredetileg angolul, kettőt pedig szerzőtárssal, Csölle Anitával írt. Érdekes, hogy a tanulmányok többsége a századforduló előtt készült, és csupán az utolsó kettő nevezhető az utóbbi évek termésének.

Felvetődik bennem: vajon érdemes-e önálló kötetbe gyűjteni már publikált tanulmányokat? A válaszom egyértelmű igen, tekintettel arra, hogy a cikkek többsége nehezen hozzáférhető folyóiratokban, kötetekben, konferencia-gyűjteményekben látott először napvilágot. Amúgy is tanulságos egy kötetben olvasni beszámolót a szerző kutatásairól, amelyek mind a mondatokon túlnyúló szöveg sajátosságait elemzik, az ágas-bogas kérdéskörnek hol erre, hol arra az aspektusára irányítva a figyelmet. A gyűjteményt azzal együtt értékesnek tartom, hogy némely gondolata, kiváltképpen a szakirodalmi áttekintés – a szerző saját bevallása szerint is – óhatatlanul átfedéseket, ismétlődéseket tartalmaz.